

V tiskarni, ki izdaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na doma za vsa leta 8 gl. — k. za pol leta 4 „ — „ za četrt leta 2 „ — „

Po pošti:

Za vsa leta 10 gl. — k. za pol leta 5 „ — „ za četrt leta 2 „ — „ 60 „

Vredniti in opravištro je za silnem trgu (Domplatz) hiša št. 184.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaila:
Za navadno dvostopno vrsto se plačuje 6 kr., če se natisne krat, 5 kr., če se tiska krat, 4 kr., če se tiska kratveče pisemke se plačujejo po prostoru.
Za vsak tisk je plačati kolek (stempel) za 30 k.
Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Št. 43.

V Mariboru 14. julija 1868.

Tečaj I.

Prihodnost slovenske zemlje. *Krec*

□ Prečitavšemu ta naslov se bodo gotovo različne misli prebudile marsikteremu naših čitateljev. V nekaterih bodo te misli polne bezupnosti v bodočnost, v drugih zopet v zaupanju na krepost, razvitost in razumnost naroda slovenskega bodo akoravno ne optimistične, vendar nikakor ne tako bezupne, kakor v prvih. Pred vsem je treba opomniti, da vsak narod dotlej živi, dokler samega sebe ne pozabi, in za svoj obstanek z vsemi močmi in sredstvi dela. Treba je tedaj dobro in natanko vse sile, bodisi dušne ali fizične proučiti in premisliti, ali so dovoljne ali ne. V poslednjem slučaju je treba zaveznikov iskati. Istina, da je najbolje, če more narod sam sebi pomoči, kajti zavezniki so, kolikor toliko sebični in večkrat jako nevarni. Če pa vendar katerikoli narod v ta položaj pride, in je prisiljen zavezo storiti s katerim drugim narodom, to se mora zmirom na materijalo stanje, na silo duševno in fizično tega naroda ozir jemati, s katerim se hoče zediniti. Potem je na to gledati, in to je glavitno, imata li ta dva naroda isti interes ali pa protivni, imata oba istega sovražnika in proti jima enaka nevarnost ali ne, je med njima oziraje se na število teh narodov velika nerazmera ali ne, ravno tako je li velika različnost z ozirom na njih omiko, literaturo in obrtnijo ali ne; v kratkem rečeno, ali imata ta dva naroda iz tega zedinjenja več koristi kakor škode pričakovati ali ne. Brez dvombe je za vsak narod bolje in koristnejše, ako je že primoran v zavezo stopiti, če to zavezo sklene z narodom, kateri če ravno njemu ni enak, vsaj njega v veliki razmeri ne presega bodi si po številu, bodi si po omiki in literaturi. Ravnotežje med njima se lažje obdrži, kakor je to mogoče, če se dva ogromno različna naroda zedinita. V tem slučaju zmirom silnej in razviteji narod slaberega teži in tlači, čeravno nekteri nehoté.

Obrnimo se sedaj pe tem uvodu k slovenskemu narodu in njegovi zemlji. Kakova je njegova prihodnost? je morebiti večkrat marsikteri rodoljub že prašal in o njej še večkrat mislil. Na katero pot, na katero stran treba njemu sedaj stopiti, kajti on je premajhen, da bi pameten in preudarljiv človek le misliti mogel o njegovi samostalnosti. Treba je tedaj pomisliti in resnobno preudarjati, na kateri strani je materijalno blagostanje, potem duševno razvitje in poslednjič narodnost slovenskega naroda najbolje za varovana, ali vsaj v manjši nevarnosti. Vsak iz med nas vé, kakošno važnost ima lega slovenske zemlje v političnem trgovskem in stratežičnem obziru, pa še bolj kakor mi, to vedó ceniti zapadni naši sosedi, namreč Italijani in severni naši prijatelji Nemci; posebno poslednjim je naša dežela stratežično prostorje, odkoder je mogoče na jugov stok napadati in potem narode kateri prebivajo

tukaj, od morja odtisniti. V dokaz tega nam je to, da se noče Dalmacija in vojaška granica zediniti s hrvaškim kraljestvom, da se tam nekoliko italijanski, nekoliko nemški živelj širi. Pa komu se to v prid godi? gotovo ne v korist vostočnih narodov. Mi imamo tedaj troje na izbiranje: Ali z italijanskim narodom, ali z nemškim ali z ogerskimi narodi zjediniti se. Poskusimo v kratkem preiskavati, katero zedinjenje bi bilo slovenskemu narodu najbolj ugodno. Začnimo z nemškim narodom. Mi smo že zgoraj rekli, zakaj Nemci niso hrepéné po naši zemlji. Temu hrepenenju in prizadevanju se nikdo ne more čuditi, kajti vsak velik narod ima v svoji notrajnosti poželenje širiti se, male narode svoji politiki koristne napraviti, in nazadnje jih amalgamovati s svojim življem. To je pomen in namen nemškega „die Cultur nach dem Osten zu tragen“. Naravno da bi bil slovenski narod v dvajsetih ali 30—50 letih popolnoma ponemčen. Drugo vprašanje pa je, ali bi našemu narodu to v prid bilo, kajti kakor renegat, kateri se poturči, na svoj dobiček gleda in le zavoljo tega krščansko vero zapusti, tako bi sloveski narod moral vestno premisliti, če se hoče izneveriti slovanstvu in njegovim demokratičnim načelom, bode li to, kar dobi v nagrado, zanj vredno tega, kar je izgubil. Mislimo, da ni težko odgovoriti, kajti akoravno se Nemci strašno ustijo s svojim demokratizmom in drugimi enakimi rečmi, vendar se v djanji vidi pri njih ravno nasprotno in kadar prašaš tacega pridigarja nemških demokratičnih načel, zakaj se oni ne vpeleljejo djansko, dobiš za odgovor: „Ne, sen sie mal das jet ja nicht“. V dokaz, kateri narod je bolj demokratičen in potem bolj svobodoljubn slovenski ali nemški, nam je iskreno in odkritosrčno prijateljstvo med ameriškanskim in ruskim narodom, kajti nemška prislovica je „gleich und gleich gesellt sich gern“.

Pa tudi v materijalnem obziru, in ta je prva (glej evangelij sv. Luka str. 10) — ne bi bilo nobene koristi, ampak velike škode, kajti kaj pomaga deželi, da leži pri morji kakor ravno slovenska zemlja, če nima za seboj zazemlja, (Hinterland). Slovenska zemlja bi prišla v ravno tak, če ne hujši položaj, kakor v kakršnem še je vostočna Prusija; ta ima ruske colne mitnice na rusko-pruski granici, a slovenska zemlja bi imela od Reke do Ljutomera ogerske colne mitnice, proti Italiji pa laške. Slovenski narod bi kakor Mojzes le čez svoje hribe obljubljeno deželo videl, prišel pa nikdar vanjo, razen, da se zopet v Bach-Dragnerja in nemškega kulturonosca spreobrne, in tudi takrat, bi se Slovenec le trudil, in Nemec bi žel, kakor se je godilo pod Bahovo sistemo.

Če bi pa tudi slovenski narod želel svoje zedinjenje z nemškim narodom in s tem svojo duševno in materijalno pogubo hotel, ne pripuščali bi tega drugi narodi, namreč francoski, itali-

Listek.

Iz Ričet-varoša, 5. julija.

Kje je ta varoš? — bodo čestiti bralci radovedno vprašali. Stoji še zmerom tam, kjer je stal že pred tisoč leti, kraj ceste, ki drži iz Stokholma v Carigrad. Ime je dobil po znani jedi napravljeni iz ječmenove kaše in fižola, h kateri se primeša nekaj razrezanih svinjskih kožic brez ščetin. Ljudje so bili od nekdaj ubogi, kakor so sedaj večidel, in vsako nedeljo so se pogostili s to košto, zato je mestu ime ostalo: Ričet-varoš. Že rajni slovenski pisatelj Anton Krempelj ni imel velike ljubezni do Ričet-varoša. Priča tega je njegova pesem, ki se začne:

Pridi Juno pa poderi
Ta nemili slabi kraj.
In v pregačo vse poberi, —
Nesi jo v svoj svitli raj;
Tukaj preveč glad trpijo,
Le ob ričetu živijo, —
Vendar so še polni — svaj.

Tako je vendar res, kar znani nemški demokrat Arnold Ruge trdi, da fižolova hrana izredi ljudi, ki so podvzetni, in imajo naturo za prevrate. Zato je nemškemu narodu priporočil, naj namesto krompirja in krompirjeveca jedo ričet in pijo: „Rheinwein“; drugače častitljiva Germanija nikdar ne bode republikanska.

Tudi prebivalci v Ričet-varoši so pravi ričet; najdeš tukaj čiste Slovence, ali neskončno malo jih je, pač pa nemškutarje, magjarone, zato jih je Perczel leta 1848 pozdravil z 12. štuki, med kterimi je bilo 6 lesenih.

Kjer ni enakih prebivalcev po krvi in jeziku, po čutenji in mišljenji, tudi ni enakosti v društvenem življenji, zato takošno razkolanje, zato toliko strank — pravi ričet družbenega in političnega življenja. Kaj so tudi Ričet-varoščani politikarji? Dakako! pravi radikaleci, hudi republikanci in theoria, in praksi pa so največji absolutisti, in ne trpé, da bi imel kdo drugi posebno politično mnenje. Zlasti so nasprotniki slovenske narodnosti in sovražijo vse, kar spominja slovenščine.

Zmožnost dušna pri njih malo velja, njihovo geslo je le: nummus vincit, nummus regnat, nummus imperat*). Če kje, tako se smejo na ričetvaroške veljake obrniti besede Horacijeve:

Virtus, fama, decus, divina humanaque pulchris Divitiis parent, quas qui construerit, ille clarus erit, fortis, justus, sapiens, etiam et Rex. Et quidquid volet**).

Krivi so tudi nekaj ričetvaroški narodnjaki sami, da ne zmagajo, ker so preveč pohlevni. Ali čednost, ki jo Slovenec imenuje pohlevnost — po hlevu smrdi.

Zapomnite si starega modrijana izrek: Alterius non sit, qui suus esse potest.

Za popotnika je v Ričet-varoši neskončno neprijetno, če prideš pešice ves prašnat in prosiš za stan, — vse te pisano gleda, koj moraš denarsko listnico iz žepa vzeti in petak potegniti prav gizdavo rekoč: „Kellnerin brin-

*) Denar zmaga, denar vlada, denar ukazuje.

**) Krepost, slava, čednost, božje in človeško reči se klanjajo lepemu bogastvu. Kdor si tega nakopiči, ta bode slaven, pogumen, pravičen, moder, celo kralj. In kar bo hotel.

janski, ruski, še celo magjari ne, o tem smo za trdo preverjeni, ti bodo kmalo družih misli gledé Nemcev in Slovanov. Človek namreč ne more misliti, da bi to mnino (psevdo) prijateljstvo med Nemci in Magjari moglo dolgo vremena trajati, kajti če se le pomisli, da njih interesi so čisto nasproti, ni treba posebne pameti konec pre-rokovati ovemu prijateljstvu, ali bolje rečeno primirju. (D. d.)

Primorske gimnazije, njih jednakopravnost in italijanske zahteve.

Iz Primorskega. 28. maja. L. K. (Dalje.)

Slovenci niso samo brezozirni od leta do leta bolj pogostoma in brez posebnega omahovanja v šolo hiteli, ampak tudi v primeri z vsemi učenci vedno se množili, če prav skrajni števili ne kažejo popolnoma taistih odstotkov. Oba pregleda (2 in 8) pričata očitno resnico stare prislovice „inter arma silent musae“, kajti leta 1860 kakor 1867 se je vsled krvavih vojsk število vseh slovenskih dijakov skrčilo in tudi dotični odstotki so se znižali. Gledé l. 1867 bi razun drugih narodno-gospodarskih razmer ne smeli prezirati med vzroki nove vojaške postave, ki z dijaki tako nevsmiljeno ravna. Jako zanimivo je tudi, kako je število Nemcev od 1852 do 1859 jako sem ter tje omahovalo, od leta 1859 do sedaj se je pa redno množilo, ne morebiti zaradi prenarejenih razmer od laških vojsk sem, ampak tudi zato, ker so učence s silo med Nemce štilili. S silo zatrti Celovski „Slovenec“ pa tudi „Novice“ so ob priliki priobčile, kako sta se sina slovenskega očeta v Novem mestu štela med Italijane, na gorisko gimnazijo vrnivši se sta pa veljala za Nemca. Jako zanimivo bi bilo preiskavati, kaki različni upljivi množijo po primorskih c. kr. gimnazijah (izvzemši Isterske) število Nemcev: uradna in neuradna nemškutarija bi stala med temi sredstvi na prvem mestu.

Po več let skup povzetih se je na goriski gimnaziji število slovenskih in italijanskih dijakov, potem ono konec leta razvrstjenih in v začetku leta vpisanih takole množilo:

Doba z vštetim zadnj. l.	Slovenci	Italijani	Konec leta razvrsteni	Zapisani
	odstotki (%)			
1852—1862	38.3	40.3	38.01	24.6
1852—1862	53.4	47.05	—	—
1852—1866	68.2	45.4	66.9	68.6
1852—1867	52	32.3	—	—
1860—1866	43	37	44.2	54.3
1866—1867	10.7*	—9.6	—8.8	—13.2

*) Pred številci stoječa črtica pomeni, da je število dijakov za toliko odstotkov se zmanjšalo.

Leta 1866 je bilo število Slovencev naj bolj naraslo. Italijanski dijaki so se bili že leta 1862 najbolj pomnožili, od tega leta sem so nekoliko gori in dol omahovaje vedno pojemale. Kar o Slovenceh velja, velja tudi o vseh dijakih vkup, ki so se l. 1866 vpisali in kolikor jih je bilo konec leta razvrstjenih. Tudi jih je med letom 1866 naj več odletelo namreč 59 ali 12.7% vseh vpisanih. L. 1867 se jih je množica vsestransko zmanjšala; Slovencev je bilo v primeri s poprejšnjim šolskim letom za 10.7% menj, Lahov pa le za 9.6%, ker ti so dobili nekoliko glav iz izgubljene Benečije. To velja po večem tudi o letu 1860 zaradi izgubljene Lombardije. Toliko o bolj ali manj gostem obiskovanju goriske gimnazije.

Kako se je število dijakov Tržaških gimnazij zaradi različnih razmer množilo ali pojemale kaže sledeče kazalo:

Dotična doba	Dijake konec leta šteti	
	Drž. gimn.	Mest. gimn.
	odstotki (%)	
1863—1864	—42.2*	—
1864—1866	4	47.7
1863—1867	26.2	22.5
1866—1867	21.4	—18.8

*) Črtica pred številom postavljena ima spredaj omenjeni pomen.

gen Sie mir 5 Stück Cigarren“; se ve po nemški, ker slovenski ni „nobel“ za želarsko ali vincarsko hči iz bližnjih gor, ki je dospela na visoko službo ričetvaroške kelnarice ali „štumadelna“.

Ričet-varoš stoji blizu najbolj gorje štajerskih, ali v oštarijah dobiš vinček, proti kteremu je slavno znani „Tüfferwein“ pravi šampanjevec. Njihov šolmešter mora prav izvrsten matematikar biti, ker tako dobro znajo računati. Kogar sila ne prisili, naj ne ostane čez noč v Ričet-varošu. Veliko število malih in velikih cukov dela ti celo noč prav neprijetno serenado, zraven tega te nadleguje armada skakajočih črnuhov. Ob 6. zbudi varoški pastir mirno prebivalce v rog trobeči in z bičem pokajoči, kateri žene ričetvaroško blago na pašo. Ali naj gost okna ne odpre v tem času, ker aroma ni takošen, kakoršen je v kašmirski dolini.

Ob 7. začno prebivalci kašljati, da gre velik hrup po varošu, potem kleplejo želodce — z ričetom.

Ob 8. se začne gibati obrtnost, industrija in rokodelstvo, posebno znajo delati čedne kolovrate, na ktetih Ričetvaroščanske iz kopriv žido predejo. Ob 11. je zbor v varoški hiši, ktera ima francoski napis:

„La justice est la reine des vertus; ***“ zakaj ravno francoski — mi ni znano —. Pravijo, da je v Ričet-varoši bil enkrat nekakošen Francoz za purgermajstra, kateri je z „muži“ pred varaždin-skim gradom pijavice lovil, pozneje se pa v Ričet-varoši naselil in bil tega grada pijavica, zato v večem spomin ta napis.

***) Pravica je kraljica vseh krepkosti.

ktere bom o učiteljstvu sporočaje omenil. Zato se je tisto leto število dijakov državne gimnazije nasproti vsem drugim Primorskim gimnazijam (razen Koperske) pomnožilo za 21.4%. Slovanov Tržaških gimnazij nisem navedel z odstotki, ker jih je v primeri z Lahi in Nemci premalo. Na državni gimnaziji se je njih število od leta 58—67 skoraj brez izjeme tudi od 1850—58; zapisani so vsi med Slovence) pregibalo med 30 do 40. K tem pa nisouvrsteni tisti Slovani, ktere je ranjki g. M. zaradi prečudne natančnosti štel med dvojezične (diglotte); zares pravi čudeži na Primorskem svetu, kterim se bi le dali primerjati Slovenonemci in Nemceslovenci Štajerskih in Koroških sporočil in statističnih izkazil. Prav je, da so ti spački l. 1863 zginili, se ve da ad majorem Germanie et Italie gloriam, ktero na Primorskih gimnazijah po večem zastopajo in povzdigujejo slovenski iki in niki, iči in čiči.

Na Koperski gimnaziji se je število dijakov od l. 1862—1866 zmanjšalo za 11.2%, od l. 1862—67 pa za 4.7%, ker je preteklo šolsko leto bilo 10 dijakov več kakor predlanskim. Slovanov je bilo do 1864 l. zmeraj večja množica kakor jih je sedaj; od rečenega leta sem se je pa njih število skrčilo na 12 glav. Lani jih je bilo 18 izkazanih, letos jih je pa zvijačni italijenzem zopet le 10 priznal in še te le zato, ker si nikakor niso dali oslepiti in izbrisati njihove slovanske narodnosti vkljub zabavljivemu „schlavi“, kakor nek drag prijatelj iz Kopra sporoča.

Bolj zanimive pa so razmere Pazenske gimnazije. Na podlogi zgoraj priobčenega pregleda (št. 6) so dijaki bili zadnjih 6 let dijaki po narodnosti takole ločeni:

Leta	Med očitnimi dijaki je bilo	
	Slovanov	Italijanov
	odstotki (%)	
1862	67.56	32.4
1863	89.76	10.24
1864	70.2	27.7
1865	65	35
1866	64.6	35.4
1867	37.5	62.5

Primeroma je bilo 1863 l. največ (89.7%) slovenskih dijakov, italijanskih pa najmanj (10.2%); brezozirno pa je bilo Slovanov naj več leta 1865, Italijanov pa leta 1867. Po tem takem je od l. 1862—1865 število slovenskih dijakov poraslo za 40.8%, pri italijanskih za 66.6%; od l. 1865—67 pa je pri prvih se zmanjšalo za 146.6 (od l. 1862—67) za 66.6, ki se je v tistih dobah pri drugih za 25 (in za 108.2) pomnožilo. Različne okolščine so tlačile isterske Slované, da so od l. 1865 zmeraj bolj redko dijake pošiljali v Pazensko gimnazijo. Poleg krvave vojske in ostre vojaške postave se nikakor ne smete prezreti zadnji slabi letini. Ti niste trli Italijanov, ki ali v mestih ali pa po rodovitnem niskem obrežji naše sklalnate Istre stanujejo. Da so poleg tega še šolske razmere isterskim Slovanom jako neugodne, zadržavale in celo krčile malo množico slovenskih dijakov bom kesneje omenil.

Če povzamemo vse slovanske dijake Primorskih gimnazij, pokaže se, da so se od l. 1862, v kterem so jih šteli 278, do l. 1865 razmnožili na 314 ali za 12.9. Potem je pa njih število iz različnih deloma navedenih vzrokov pojemale in sicer se l. 1866 znižalo na 305 in l. 1867 celo na 267; ali obe leti vkup povzeti se je njih množica od l. 1865—67 zmanjšala za 17.2.

Sploh so pa dijaki na Primorskem, kakor po drugih avstrijskih deželah od nove uravnave gimnazijskega uka, posebno od l. 1858 zmiraj bolj pogostoma hodili v gimnazijske šole. Zlasti je njih število jako naraslo, če jih primerjamo v dotičnih letih s stanovalci vse Primorske pokrajine. To kaže sledeči pregled v odstotkih.

Število vseh dijakov			Namnoženje		
1851	1863	1867	dijakov	stanovalec	
			1851—1863; 1863—1867	1851—1863; 1863—1867	
			odstotki %		
566	896	1063	58.3	18.8	1.0 2.8

To so jako ugodne razmere (se ve da le Italijanom na korist ne Slovanom), če pomislimo, da ste med drugimi avstrijskimi deželami samo Kranjska in Koroška od l. 1851 (z 813 dijaki) do l. 1863 (1428 dijaki) imele še bolj obiskovane gimnazije; kajti pri njih se je v tej dobi bilo število dijakov pomnožilo za 75.6 (na Štajerskem le za 40.6%), ljudstvo pa za 2.6%. Na to je število dijakov v rečenih sosednih deželah do l. 1867 (s 1352 dijaki) pojemale in se znižalo za 5.6%. (Pri Štajerskih gimnazijah se do l. 1867 ni niti pomnožilo niti zmanjšalo).

Naša kmetijska šola.

O neki priliki sem že omenil v „Novicah“ nekoliko o kmetijskem nauku, tukaj ponavljam malo drugače one misli, pa zopet s pozivom, naj bi tudi drugi, ki so v tej zadevi bolj zvedeni, povedali svoje mnenje. Kmetijske šole nam je potreba, to se menda obče priznava; odveč bi tedaj bilo, to potrebo še s besedami tukaj dokazovati, saj se o njej prepričamo, če le oči odpremo. Pa ker nam je kmetijske šole v resnici potreba, če hočemo, da bi naše kmetijstvo s sedajnim običim napredkom napredovalo, in to menda hočemo, in ker potrebo vsi glasno pripoznavamo in po šoli zdihujemo, tedaj je prvo naravno vprašanje: zakaj pa vendar nobene nimamo? Lehko, da mi brž kdo odgovori: „Vlada nam je ne dá; prosili smo že za njo in še prosimo, pa zastoj“. Uboga vlada! kaj bi vse ta misliti in storiti imela, kedar ljudje sami nočejo misliti in delati! Obmilovanja je vrredna, kakor vsak hišni oče, ki je na premoženju ubog, a zelo bogat na nedoraslih in negodnih otrocih, kateri še ne vedo sami za-se misliti in skrbeti. Negodni otrociči vedno k ubogemu očetu kriče: oče, daj nam tega, daj nam onega, ne misle na to, da bi si, če jim oče tega ali onega dati noče ali ne more, sami zaželjene stvari pripravili, in to brez vse zamude, brez vseh ovinkov in dolgih prošenj, ter da bi to, kar so si sami pripravili, bila njihova lastnina, in bi ž njo lahko ravnali po svoji volji in želji. Pomislimo nekoliko, ali nismo takošni negodni, nepremišljeni otrociči še v mnogih zadevah tudi mi Slovenci? Da, to imamo priznati, in naj nas zato ne bode preveč sram, saj smo le predolgo časa celo pod nekakšno „očetovsko skrbjo“

živeli; kako bi si tedaj bilo mogoče misliti, da smo se zdaj brž zgodili? Vlada, naš precej ubog oče nam tega in onega noče in nemore dati; kaj nam je zato storiti? kujati se in z nogami brcati? Ne, spametujmo se in premišljajmo, ali si vsega tega brez vseh prošelj in zahval, kar je oboje zoperno, sami pripraviti ne moremo. Spnimo se nekoliko na noge, povzdignimo glavo in ozrimo se okoli po svetu, pri tem nam bode lahko zapaziti, da otroci drugih bolj bogatih in bolj milodarnih očetov tudi teh in teh stvari od starišev ne dobivajo; pa jim še kar na misli ne pride, za kaj takšnega tirjati in prositi, ker dobro vedó, da si sami lože in bolje priskrbijo in tako kakor jim je stvar najbolj ugodna, t. j. po svoji volji. Kmetijska šola pa je gotovo takošna stvar, za katero nam ni treba prositi vlade in čakati brez nje, dokler nam je ta milostljivo in milodarno po svoji volji, ne po naši, ne priskrbi in podari. Moje mnenje in prepričanje je: da za posebno kmetijsko šolo bi niti nikdar in nikako ne smeli vlade naganjati, in da bi takošna kmetijska šola, ki bi nam jo samosvojno vlada dala, ničesar ne veljala in nam za praktično zboljšanje našega kmetijstva ničesar ne koristila. Ne tirjajmo zato vlade za njo! Kakošno kmetijsko šolo bi nam vlada mogla dati? Kako bi se v nji kmetovanje učilo? in na kakošno korist? Koliko posebnih takošnih šol pa bi zato potrebovali, ter koliki bi bili novi stroški državi? Se vé da pri nas v Avstriji je še mnogo takošnih ljudi, ki ne premišlijo, da kar se iz državne kase izdaja, tudi njihov žep zadeva, in o šolah le to dobro mnenje imajo, če so cesarsko-kraljevske, v natančno določene rede in paragrafe osnovane, ter da se uči tam za papirnato spríčevalo in ž njim za kako bodoče c. k. mesto, a ne svoje. Naj mi na zgoraj navedena prašanja odgovori ta, ki kmetijske šole od vlade želi, in naj me o svojih dobrih mislih prepriča, hvaležen mu zato bodem. Zdaj pa je moje popolno prepričanje, da je naj bolje, naj lože, naj koristnejše, naj gotoveje in pametnejše, če si kmetijskih šol po potrebi in zmóžnosti sami nasnujemo, kakor nam je naj bolj po godu in v prid. Pri tem pa, ako nam vlada kaj pomagati hoče in more, dobro, — ako ne, ne ihtimo se in ne brigajmo se zato; pomislimo, da si z darom, katerega sprejememo, naložimo od svoje strani vselej neprijetne zahvale in mnogo sitnih dolžnosti. Da bodo našemu kmetijstvu kmetijske šole na dobro praktično korist, imajo te biti po celo praktični osnovi in v celo praktično svrhu napravljene. Kakošna pa bi bila tedaj taka šola? Glejte, za priložnost Vam hočem eno pokazati in popisati. Blizu Maribora, tik Pohorja, so nakupili in najeli nekateri rodoljubi Štajarski majhnih kmetij, in jih združili v eno precej veliko. Kmetija, katero so nastrojili, ima na eni strani precej njiv, ki nikakor niso vse enako dobre zemlje, a to nekoliko poradi različne lege nekoliko poradi zanemarjenja, v katerem so poprej bile; na drugi strani so travniki, na tretji vinogradi, na štirti sadniki in drugi vrti. gori v Pohorji je gošča, različen les itd. Ker oni rodoljubi sami tam biti in kmetijskih opravil opravljati ne morejo, poiskali so si v kmetijskih zadevah popolnoma zvedenega človeka, kateremu so celo oskrbníštvo in obravnavo te lepe kmetije izročili. Priskrbeli so mu vso potrebno živino in orodje, ki je za dobro in umno kmetovanje potrebno, kakor s semeni in sadikami za dober plod. Vse to skupaj je sicer veljalo okoli 10,000 gl., kateri denar se je na akcije dobil. Akcionarjem se pri tej spekulaciji ni mnenje izgube bati, temuč s časom dobrih obresti nadjati, ker zemlja ne propade, temuč, ako se dobro obdeluje, v vrednosti raste; in res, še komaj je 5 let, kar se je ta kmetija prirédila, in že se jej je vrednost za polovico zmnožila; cení se zdaj za 15,000 gl., in prej ko še druga tri leta miné, vredno bode nad 20,000 gl., ako v tej razmeri vse napreduje kar gotovo bode. Ako si to kmetijo le nekoliko ogledamo, imamo je biti veseli: že od daleč človek zapazi, da tukaj je kaj posebnega; vidi se okoli celega polja, travnikov, sadnikov in drugih vrtov, še celo okoli loga živa ograja nasajena in lepo pristrizena, kar popotnika naj bolj na lepe anglejske farme spominja. Stopaš bliže, vidiš, da se vse opravlja o pravem času, vse po novih skušnjah in iznajdbah, vsako delo se stori umno in po naj lepšem redu. Na njivah je odločeno vsakemu plodu svoje mesto, kakor mu je po zemlji in legi naj bolj primerno. Ravno tako so sadniki na najbolj pripravljenih straneh, vsaka vrsta drevja tam, kjer bi mogla naj bolj izhajati in ploditi, pa ne vse pomešano, kakor se po navadnih sadnikih vidi: vsakovrstne hruške, jabelka, slive, črešnje itd., eno med drugim tako, da eno drugemu škoduje in vse skupaj slabo ostaja. Stari, slabi vinogradiči so se tudi predručali: mnogo trsa skopalo in drugam presadilo ali ovrglo, največ pa z novimi in bolj pripravnimi rozkami nadomestilo, poleg tega pa se je še mnogo večí kos, kder je poprej le šumad rasla, celo na novo zasadil in ogradil. Tudi les se ni pozabil: nasejalo in nasadilo se je po nekaterih lehah mlado drevje in drugod nekoristna šumad poplula in požgala, tako da kedar zdaj v ta log stopiš, misliš bi, da si v kakem vrtu: prav, v parku si, v kakoršnih si se na Anglijskem sprehajal. Kar se živine tiče, mnogo je je, vsa je lepega plemena in dobre reje, vsa je tako čudna in brhka, da jo moreš prav živinsko plemstvo imenovati. Na paši jo vidiš vso odbrano, vsaka ima svoj odločen pašnik, kateri je zeleno zagrejen (z živim plotom); tukaj so za se konji, tam volí, tam krave, tam ovce, tam svinje, tam gosi itd., vsako za se, ker umni kmetovalec dobro vé, da različni živini je treba različne paše ter nikoli ni prav eno z drugo mešati. Kar se kmetijskih hramov, parn, hlevov itd. tiče, seveda so vse v lepem redu in najboljši snagi; tukaj vendar vsega na tenko popisovati ne smem, ker popis bi lahko brez potrebe predolg narastel, pa, ako bi kdo hotel natančneje pozvedeti, kako se na tej kmetiji vsako delo opravlja in druge takošne zadeve, pa si ne more je sam ogledati, z veseljem sem pripravljen mu za kar me popraša, natančno odgovoriti. (D. d.)

Naša društva.

Iz Ljubljane. A. (Seja matičnega odbora.) Dné 9. t. m. je imel odbor sejo, ktere se je vdeležilo 12 ljubljanskih odbornikov. Udov šteje zdaj Matica 1473. Odsek za izdavanje knjig je sporočal, da pregledani in

potrjeni rokopis „Olikani Slovenec“ se je sprejel in izročil v tisk. Pisatelju se je odločilo po 20 gl. od pole in se bode tiskalo 2000 iztisov. Gospod Cigale je prezel prestavo imen za slovenski atlant, pa je še ni mogel zvršiti. Ponudba Witekinda na Dunaji za natiskovanje zemljevidov se za zdaj ne more v pretres vzeti. Vodnikovih pesmi Matica ne more letos izdati, ker g. Levstik še ni rokopisa za natis priredil in vredil. Gosp. Erjavčev predlog zaradi znanstvene terminologije se ne more staviti občenemu zboru, dokler g. Erjavec natančneje ne naznani pota, po katerem se ima izdelavati terminologija. Rokopis „Slovenski zidar“ se je izročil v pregled g. Tomšiču, profesorji na realki. Rokopis g. Hafnerja o slovenski stenografiji je imel g. Stempihar, da ga pregleda. Zdaj pa je zbolel g. St. kaj naj se zgodi z rokopisom?

O zadnji točki stavi g. dr. Costa svet, naj se pošlje ta rokopis v pregled československemu stenografičnemu društvu v Prago, kjer je gotovo kak mož, ki bo mogel presojati. Prej naj se pa izroči gosp. deželnemu svetovalcu Kaprecu v pregled.

Dr. Bleiweis omeni, kako je važno, da se skrbi za to, da se nauče še drugi slovenske stenografije, ker imamo zdaj kaj malo stenografov.

G. dr. Pogačar meni, naj se natisne ta rokopis čeravno ni morebiti tako izvrsten; bolje je, da se ima nekaj, na tej podlagi se potem spravi na dan kaj popolnega.

G. Šolar pravi, da se na gimnaziji uči nemška stenografija in sicer po prof. Heinrichu, ki je rekel, da je za slovensko tudi porabiti isti sistem*). Konečno se sprejme dr. Costov predlog.

G. Tajnik sporoča, da Matica ilirska prepušča St. Vrazovo slovensko zapuščino naši Matici, kar se s pohvalo sprejme. G. Kočevár ki je o tej zapuščini, sporočal že v „Slov. Gospodarji“ nasvetuje; naj Matica skrbi, da se nabere vse narodno blago in postavi za to rok enega leta.

G. Praprotnik misli, da bi se najprve nabralo samo nenatisneno narodno blago.

G. Svetec pa odločuje to stvar enemu odseku v pretres ker je predlog zelo obširen in važen. Ravno to svetuje tudi g. dr. Bleiweis. V odsek se volijo gg. Svetec, Šolar, Praprotnik. Temu odseku naj se izroči zapuščina Vrazova.

G. Tajnik poroča da od Debelakove zapuščine utegne priti na Matico po odbitih vsih stroških 5000 gl. „Slovenskega Štajerca“ izide letos prvi snopič. Zemljevidi se bodo pošiljali posebej, kedar bodo gotovi.

G. Šolar sporoča o blagajnici, da je našel pri pregledovanji vse v najlepšem redu. Iz odbora stopijo letos: gg. Kos Anton, Levstik, dr. Vončina, dr. Pogačar, dr. Razlag, dr. Vojska, Šaupel, Črne, dr. Vošnjak in Majar.

Za občni zbor se odloči dan 5. avgusta.

G. Žagarju se dovoli prošnja terse mu prepusti 20 iztisov „Slovenske zgodovine“ brezplačno, da je razdeli v okolici ljubljanski. Izreče se da je odbor volje tudi drugim rodoljubom v enak namen odločati primerno število knjig.

Za stanovanje se stavi v poračun 120 gl., ker bode brž ko ne vzela Matica večo sobo. Sedanja je res tesna in tako bogatemu društvu nedostojna. kakor je rekel g. dr. Bleiweis. Sedanja soba bi prav dobro služila dramatičnemu društvu. Konečno se izvoli po predlogu g. dr. Coste slavni zgodovinar Palacky za častnega uda, kar se mu telegrafično naznani.

Dopisi.

V Ljubljani, 10. julija. Kdor resnico gode, mu gosli starejo. Tako pravi star pregovor. Tako se sedaj Slovanom in drugim z dvalizmom nezadovoljnim narodom v Avstriji ta- in unkraj Litave godi. Pa naj nas tolaži drug pregovor, kateri pravi: Kdor ne posluša pa naj skuša. Marsikaj bi Vam imel iz naše začarane Ljubljane naznaniti, pa bi znalo javni pokoj rušiti, zatoraj jezik za zobmi. Sodnijska preiskava „Triglava“ nas je poučila, da moramo pohlevno trpeti, če se komu poljubi, nas strupeno po časnikih napadati. in to vse v živejše prepričanje, da smo Slovenci z drugimi narodi do pičice ravnopravni ter da si svobodoljubivejše vlade še misliti ne moremo. Svobodoljubno strahovanje slovanskega posebno pa českega časnikaštva vseobčno pozornost na se obrača in težko je s znanci in prijatelji par besedi pregovoriti, da bi govor ne prišel na tiskovne pravde. — Pa kaj so nam Slovincem tiskovne pravde mar, saj dunajski časniki pripovedujejo, da smo mi z dvalizmom zadovoljni, ker so naši poslanci v državnem zboru na Dunaji sedeli. Še celo mala kopa nevšečnih duhovnov in učiteljev po deželi se je (poleg dunajskih časnikov) z dvalizmom pomirila, odkar nam je železnica iz Ljubljane v Beljak privoljena. Vidite, dunajski časniki bolje naše misli poznajo, kakor mi sami, oni ta-kole sklepajo: Slovenci so svoje poslance v dvalistični zbor na Dunaj poslali, toraj so Slovenci — z dvalizmom zadovoljni. Mislim, da bodo imeli naši državni poslanci mnogo prilik, se prepričati, ali so oni ravnali po volji svojih volilcev ali ne, ko so na Dunaj v državni zbor šli, pa ka so tam ostali.

Kaj pa je to? Tla so se pod menoj zazibala, zunaj je naenkrat slišati vriš! — Potres je bil, pa je že minol, ravno je 10 minut čez 10 v noči. — Bogme, to je rušenje javnega pokoja! O ti mili, javni pokoj, huda te čaka v Buda-Peštu pri zakonskih obravnava in nabiranji in osnovi dvalistične vojske; pred katero se že zdaj nekterim dunajskim časnikaštem črno pred očmi dela. — Dvalistična vojska bo res čudna stvar, pa kaj se če, ker Magjari tako imeti hočejo. — Državni kancelar baron Beust ni mislil, da je grof Julij Andrassy mož tako trdne volje in tako nepostranskega duha, kateri se svojega programa zvesto drži: Aut Cesar, aut nihil! (Več ne smem povedati, da javnega pokoja ne rušim.) Ne da se več zakrivati, da je cela Cis-lajtanijska na steno pritrta, ne samo Slovani. Kako resnične so besede sv.

*) To pa ni nikakor res, že samo zaradi tega, ker ima slovenski jezik vso drugo vokalizacijo, ne glede na druge razlike.

pisma: Ne stori svojemu bližnjemu, kar sam sebi ne želiš — in pa: Kdor drugim jamo koplje sam vanjo pade. Da Vam vendar kaj novega iz Ljubljane povém, posnamem iz današnje „Laibacherice“ naznanilo, da bode društvo tukajšnih nemških turnarjev (Gutheil) v nedeljo popoldne (12. t. m.) v Vevče (Josefthal) na posvetovanje odrinilo, koga bodo k nemškemu turnškemu shodu v Vimare poslali. Ne vem, ali so se ljubljanski turnerji že zapisali ali ne v bratovščino sv. Štefana mučenika, — dobro bi bilo, ko bi to storili. — Pri naši stolni cerkvi je bila služba organista in vodja cerkvene glasbe izpraznena. Ona stranka, ktera je od veselja okna razsvetlila, da je konkordat prerušen, in ktera je, (kakor se pripoveduje) na Dunaj ministerstvu zaupno addresso poslala proti papeževemu ogovoru o naših novih medverskih postavah, bila bi rada svojega kandidata v to službo pripravila, ker hudo ji dé, da se včas (posebno pa veliki teden) v stolni cerkvi mile domače pesmi glase. Vsa čast in hvala visoko častiti stolni duhovčini, da je to službo marljivemu in obče važnemu pečovodju čitalnice, gosp. Ant. Förster-ju poklonila, od ktere se moramo nadjati, da bo de mož na pravem mestu. O kandidatu nasprotne stranke le toliko omenim, da ni domačin v nobenem obziru, njegovo geslo je: ubi bene, ibi patria. Žalibog, da imamo v Ljubljani premnogo mož tega spoznanja.

Od tminsko-beneške meje — (Konec.) [Izv. dop.] 7. julija.

Da menijo Lahi za gotovo tudi o dobri priliki naše Primorje pohrustati, o tem sem se tudi sam in osebno na nekem popotovanju do Starega mesta ali Čevdata in Vidma prepričal. Pomenkoval sem se v neki družbi z Lahi in Lahoni, (v Čedatu se sliši še sem ter tje slovensko govoriti, pa tako zelo z laščino namešano, da človeka ušesa bolé.) Ko se prisuče govor tudi na poslednjo vojsko in politiko, izustil je med drugim nek ves vnet lašk uradnik po priliki te-le besede: „Ko se bode le kolikaj ktera prilika pokazala, bomo vsi Lahi celo Primorje in zraven še dober del Kranjske tje do Save zahtevali, kajti, pravi nadalje, sedanja meja proti Štonkarjem (tako imenujejo zaničljivo Avstrijance) je nam neprilika in nenaravna, ter pri tej ne moremo nikakor dolgo ostati niti iz enega, niti iz drugega stališča. Mi ne smemo mirovati dokler Italije z njenimi naravnimi mejami ne dovršimo“ itd. Lahi ne porajajo nič za narodne meje, ampak le za svoje koristi, za naravne, gorske in vodne meje. Glejte! te gori navedene besede dovolj spričujejo, da nam slovenskim Primorcem proti velika nevarnost v prvih vojskinih homati-jah, v ktere se Avstrija kjerkoli zaplesti utegne! Kako se hočemo tem nevarnostim vpirati, jim v okom priti, da s časoma v laškem breznu ne poginemo? Vsi pravi primorski slovenski rodoljubi mislijo, da bi se utegnili, (ker Avstrija nas ne bode teh nevarnostih ovarovala, tudi nima Primorje strate-gično važnih krajev za odbijanje napadov od laške strani) tem nevarnostim naj ložje s tem v okom priti, ako bi se ona točka programa „Slov. Naroda“ izpeljala, vresničila, po kateri naj bi se ves v 6 kronovin razcepkani sloven-ski narod zedinil in to v eno celotno narodno skupino in administracijo. Kajti jaz mislim, da bi narodna skupina bolj „imponovala“, in da bi se Lahi ne predrznili, tako lahko kaj od nje v svoje nenasiljivo molohovo železno naročje potegniti. Naši „Domovini“ se ta točka programa „Slov. Naroda“ preidealna in nedosegljiva dozdeva, kajti to ni shodno — oportuno. Res, da ne bo tako lahko narodno celoto doseči, ali moramo vsaj pot do tiste pri-pravljati, narod in slovensko razumnštvo za tisto pridobivati, da bode to zahtevanje prišlo, pridonelo do višjih krogov in prestolja Njih veličanstva. V obče moramo izjaviti mi primorski domoljubi, da „Domovine“ mlačna, plašna politika ni nikakor še naše javno mnenje, in tudi bralci „Slov. Nar.“, naj nikar ne mislijo, da se slovenski narod v Primorji s svojimi rodoljubi drži nježne „Domovine“ politike, ktera je nedavno tako „naivno“ in nepri-stransko Gorico in njene zadeve opisovala. Mi moramo, ako hočemo enkrat sami gospodarji biti, ne pa sužnji, kakor smo do sedaj, v lastni hiši, ener-gično svoje človeške in narodne pravice, katerim se odreči ne moremo, ne smemo in nečemo, zahtevati, kajti svoje naravne pravice je treba zahtevati, ne pa za nje prositi, ker le za milosti in privilegije se prosí. S krotkostjo in vdanostjo v vse (po „Dom.“ mislih) pa ne bomo daleč dospeli, t. j. ako se v vse vdamo, kar nas nemilega in nedragega zadene. Posnemajmo v tem oziru druge v narodni potiki zrele narode, posebno pa naše vrle se-verne brate Čehe. Le z energijo, neutrudljivo delavnostjo so oni v omiki prišli do stopnje, na kateri stojijo oni med vsemi Slovani zdaj najprvi, in s to svoje neplašljivostjo in energijo, si bodo sčasoma tudi svoje druge politične in zgodovinske pravice izvojskovali. Delajmo tudi mi po njih izgledu vsi za enega, in eden za vse!

V Trstu. A. M. [Izv. dop.] (Italijanska demonstracija 10 t. m. zvečer.) Italijani in njih privrženci so sinoči zopet očitno pokazali svoje namere in želje, ob enem pa tudi svojo opiljeno omiko. Ropota in hruša sinoči od 7 do 10½ ure ni bilo ne konca ne kraja. Župan je bil sklical mestne odbornike k izvenredni seji, v kateri se bi bila dva posebna nasveta obravnavala. Prvi se dotika novih cerkveno-šolskih postav in o-dobriti bi imel to, kar je mestni zbor 26. junija sklenil o ločitvi šole od cerkve o njeni sedanji samostojnosti in zlasti o neki očitni kaj ostudni pravdi Pa-vissich. — Timeus. Zarad tega jih c. k. namestnik Bach v razglasenem do-pisu (29. junija) naravnost zavrne. Pravda je v kratkem ta le: Konzistorij skliče po stari navadi vse učitelje malih mestnih šol k zboru, v katerem je predsedoval poleg škof. nadzornika c. k. svetovalec malih šol na Primorskem — g. Pavišic, papežev protonotar s škof. kapo. Kar med zbranimi učitelji omenjeni Timeus vstane in popraša prvosednika, po kateri postavi je zbor sklical, kajti sedaj veljajo nove ustavne šolske postav. Prepír nastane in g. Timeus z dvajsetimi tovarši zapusti zbor. Naslednje dni so se pripravili in dražili po listih — v uradnem Osservatoru Triest. Občinstvo se vde-ležuje prepíra, ki je že izprva pogovorjen bil. Posebno se ga je poprijelo tukajšno politično društvo: „societa del Progresso“, v katerem se zbira ves naj bolj zreli cvet Tržaškok Italijanov ali zaprav njih privržencev, silo srdi-tih odpadnikov in potujčencev raznih narodov. Z mogočnimi besedami so

opravičevali in hvalisali postopanje Timeusovo in njih zvedeni advokati kakor nevedni pisarji in vekači so se sklicovali na temeljne in nove šolske zakone. Temu ni dosti; tudi mestni zbor se ima uradno in očitno potegniti za krep-kega zagovornika novih postav zoper cerkveno in birokratično samovoljstvo. Mestni zbor se skliče in odobri z veliko pohvalo ravnanje učitelja Timeusa in kara g. Pavišica, c. k. svetovalec in slavní konzistorij. Kar se g. namest-nik Bach oglaš in zavrne besede in sklepe našega mestnega zbora. Ko bi tudi 11 §. šolskih postav tako očitno ne govoril, že zdrava človeška pamet sama mora slednjega pametnega človeka učiti, da stara postava tako dolgo velja, dokler nove ne upeljejo, sicer bi vladala ta čas anarhija. In glejte, učeni Tržaški advokati in notarji, in pravniki kakor tudi vsi glasoviti italijanski besedniki in vekači, ki so udje mestnega zbora in rečem: „societa del Progresso“, tega niso vedeli, dokler jim g. Bach ni tega na vsa usta povedal. Neskončno se je osramotila italijanska in nekoliko tudi nemška inteligencija s svojim sklepom v mestnem zboru! Odbornika Primožic (okolni zastopnik slovenski) in L. sta res pravo zadela, da nista za rečeni sklep glasovala.

Bach mislim je prav imel, vsaj so se celo Italijanom in italijanskemu liberalnemu listu Cit. nekoliko oči odprle; pa sram jih je. Zato poguba njemu ki ga že tako radi ne gledajo. Marsikdo se je spodikal nad obliko Bacho-vega dopisa; kajti on s prav očetovsko mu blezo prirojeno ali pa privajeno ostrostjo in brezoširnostjo ošteva mestne odbornike kot nevedne in nagajive otroke. Pa naj ga drugi zarad te neuljudne oblike karajo ali pa opravičujo, nam Slovincem malo za to mar.

Tisti pa, ki jo je pri tem prepíru kljubu Bahovega opravičevanja najbolj oprtil, je g. Pavišic. Ta c. k. svetovalec malih šol Primorskih blezo sam ne ve, zarad kakih zaslug in vednosti so ga že v 28. letu postavili za šolskega svetovalec v Dalmaciji, njegovi rojstni domovini. Zaslug si blezo na tem prvem mestu ni bil mnogo pridobil, ker mu je nekdanji namestnik dalmatinski g. Mammula kar s krata prepovedal še kedaj v Zadrsko namestnijo priti. Tam nesposobnega moža so vrinili za šolskega svetovalec koroškim Nemcem in Slovincem. Celovški konzistorijski odborniki ga dobro poznajo, da je mož posebno zmoeen nemškemu jeziku, ker govori der Urtheil, das Kreis i. t. d. Slovenske šolarce pa tudi še pomnijo zalega gospoda, ki je z njih glav preganjal mu neljube slovenske peče. Tudi tam so se ga navelicali in pride v Trst, kjer na svojem sedanjem mestu svoja opravila tako natanko opravlja, da Tominskih šol od Solkana naprej še blezo nikoli videl ni! Zarad velikih zaslug so ga tudi pripravljali očetu papežu Piju IX, da so mu veliko čast protonotarijata podelili. —

Pa še ne mislim popisati danes moža, ki se je pri rečenem prepíru tako zlo spekal. On se je, kakor sem rekel sprva v listih prepíral z Timeusom zarad nekega sporočila v Osserv. Tr. o učiteljskem zboru, ki ga je (Pav.) priobčil in kaj zelo po svoje zavil. Kar Timeusu priskoči še onih 19 učiteljev, ki so ž njim vred zbor zapustili in kot neovrželjive priče okličejo g. Pavišica za enostranskega, nepoštenega sporočevalca ali prav po domače rečeno za laž-nika. C. kr. šolski svetovalec in papežev protonotar se je tako nezasišano osramotil, da ga je zarad tega napačnega postopanja g. namestnik uradno okaral. (D. d.)

Politični razgled.

C. k. namestnika v Pragi in Brnu sta dobila povelje, da imata vsemu gibanju neljube opozicije krepko nasproti stopati, ne dopuščati, da bi se ljudsko mnenje, če tudi še tako pohlevno, javno kazalo, posebno duhovščini v Česki in Moravski pozorno na prste gledati in o vsem javnem življenji hitro in na-tančno poročati. Temu nasproti se je jelo pa tudi v nemških krogih prepri-čanje širiti, da česke federalistične namere ne skušajo svobodo pokopati in druge dežele oškodovati, ampak da bi Nemcem kakor Čehom koristilo, ko bi zmagala federalistična načela.

Časnikarstvo razun plačanih „Press“ povzdiguje svoj glas proti vladin-em postopanju na Českem. Če tudi besede, ktere je govoril dr. Schützen-berger v imenu kostniških meščanov českim popotnikom, ne veljajo še za vse nemške kroge v Avstriji, vendar se ne da tajiti, da se javno mnenje nagiblje k prijateljstvu do Čehov. Dr. Schützenberger je govoril med drugim: Izpolnjeno je brezno, ki nas je ločilo; pot do srčne vzajemnosti je nadelana, po enem hrepnenju vsi: bojujemo se za svobodo, ktera more in mora tako procevezati pod nemškimi hramom, kakor pod slovansko lipo. Vsi moramo za to dejati, da se vmakne politično nasilstvo duhu svobode. Žrtvujmo toraj skupno vse svoje življenje svobodi, omiki in miru.

Minister kmetijstjstva je povabil vsa cislajtanska kmetijska društva naj bi poslala zaupnih mož k posvetovanju na Dunaj. Galiskih društev bojé ne bo na Dunaj; povabilo ministerstvo je celo bilo vzrok, da so se v nekte-rih krajih napravile demonstracije proti postopanju poljskih poslancev na Dunaji. „Wien. Ztg.“ razglša mornarsko pogodbo z Anglijo, postavo s ktero se dopušča amortizacija talonov, postovo, ktera dovoljuje nekoliko kasnejih stroškov za politično upravo in postavo o organizaciji kupčijskih in obrtni-j-skih zbornic.

Prejšnji vrednik „Politike“, g. Nedoma je v drugi pravdi obsojen na 14 mesecev sedeža, 14 dni postéža in 1500 gld. platéža; vrednik časopisa „Pravda“ je obsojen na dva mesca sedeža, sodelavec g. Barák na 5 mesecev sedeža (g. drž. pravdnik je nasvetoval 3 leta); vrednik „Nov. Pozora“, g. Pta-čovski je obsojen v svoji 8 tiskovni pravdi na 1 mesec sedeža, g. Miškatović na 20 + 100 platéža.

„Polit.“ od 10. t. m. je bila konfiskovana, ker je bila prinesla po drugih časopisih razgled, vsega tega, kar se je zadnjih 20 dni prepovedalo in obsodilo. — Česki tabori se stanovito prepovedujejo.

Srbska vlada je prosila ogersko ministerstvu, naj bi jej izročilo vse osebe, na ktere leti sum, da so bili v zaroti proti Mihajlu. Ministerstvo prošnji ne bo vstreglo ampak sumljene pred posebno v to namenjeno sodnijo postavilo.

Dunajska borza od 13. julija.

5% metalike	58 fl. 60 kr.	Kreditne akcije	208 fl. — kr.
5% metalike s obresti v maji in nov.	59 fl. 10	London	118 fl. 90 kr.
5% narod. posojilo	63 fl. 45 kr.	Srebro	111 fl. 50 kr.
1860 drž. posojilo	87 fl. 90 kr.	Cekini	5 fl. 40½ kr.
Akcie narod. banke	148 fl. — kr.		